

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Govor grofa Hohenwarta.

V zadnjem listu smo obljubili priobčiti
govor našega poslanca grofa Hohenwarta, s
kterim je v splošni debati zaradi postave o
davkih, ki jih bodo morale duhovske družbe
plačevati v verski zaklad, deloma dokazoval
nepravilnost te postave, deloma pa odbijal
napade, ki so leteli v eni zadnjih sej držav-
nega zbora iz ministerskih ust na njegovo
osebo. Tako-le je govoril grof Hohenwart:

„Jaz bom o predloženi postavi le toliko
govoril, kolikor se mi zdi postava za davke.
Če vlada in odsek trdita, da se s tem načr-
tom postave nadaljujejo postave cesarja Jo-
žefa, dane leta 1787 in 1788, s katerimi so
se doneski k verskemu zakladu prvič vpeljali,
se meni to ne zdi prav, ker ona starejša po-
stava nima podobe davkovske postave, in ker
ta postava nima več veljave.

Da se ta novi davek opravičuje, se sklicuje
poročilo na to, da se morajo verski zakladi
pomnožiti, in na to, da so sedanji doneski
k verskemu zakladu neznano pičili in neraz-
merno razdeljeni. Ti doneski bi morali zadeti
presežek čistega dohodka, ki ostaja dotičnim
družbam potem, ko so poplačali vse stroške.
Misliti pa je, da samostan, ki plačuje 50.000
gold. davka, ne bo lahko v stanu, verskemu
zakladu plačati 1000 gold., ker mora plače-
vati še drugim faram itd.; drug samostan pa,
ki plačuje le 25.000 gold. državnega davka,
je v stanu, večji donesek plačati verskemu za-
kladu, ker nima drugih dolžnosti. Tedaj se
donesek k verskemu zakladu nikakor ne dá
primerjati z državnim davkom. To omenjam
le zaradi tega, da popravim napako, katero
najdem v predlogi.

Kar se tiče predložene postave, ne vga-
nobenemu onih pogojev, ki se smejo zahtevati
od davkovske postave: Zadeti bi morala oni
predmet za davke, katerega naj po namenu
svojem zadene, davek se mora naložiti po pra-
vični meri, ne sme pa zadeti jedra tvarine,
od ktere se ima davek plačevati, marveč mora
imeti natančna določila, da varuje plačevalca
davkov svojevoljnosti dotičnih uradov. Pred-
ložena postava ne vgaja nobenemu teh pogo-
jev. Po tej postavi je zadet drug predmet za
davke od onega, kateremu je namenjena. Samo-
stan Kremsmünster n. pr. ima velikanska po-
slopja, veliko števil zbirk, ki so 100.000 gl.
vredne. Če bi ta samostan moral zdaj od te
glavnične vrednosti, ki ne le krajcarja ne
nese, marveč celo veliko stane, da se ohrani,
plačevati leten donesek verskemu zakladu, bo
pač opravičeno vprašanje, ali po tem ne preti
poguba še celó samostanu?

Zdaj pridem do tega, kako se bo ta po-
stava izpeljavala. Da bi bilo meni izpeljavati
jo, bal bi se, da bi ne bilo preveč prostora
za svojevoljnost dotičnih uradnih oseb v nji,
kajti o najvažnejših vprašanjih, na ktere se
mora tu ozir jemati, o vprašanji n. pr., kateri
davki se morajo prištevati dohodkom, kateri
stroški odšteti, nima postava nikakoršnih
določeb. Vse to se ima določiti po poti uka-
zov; toda jaz Vam morem zagotoviti, da pride
uradnik, ako mu stranke opirajo se na po-
stavo, v najsitnejši položaj, če ima tako po-
manjkljiva postava svoj pravi zapopadek do-
biti še le po poti ukaza. Vlada, da zagotovi
postavi moč izpeljave, ne bo mogla drugače,
kakor da bo pripustila različne izjeme, ki se
ne vjemajo s črko in besedo postave; vlada
sama je v podpornem sporočilu kazala na to,
da bi tam, kjer leži večje mrtvo premoženje,

utegnilo potrebno biti, da se ostopost splošnih
določil zljajša z nekako spodobnostjo ali pra-
vičnostjo pri izpeljavanju. Zdi pa se mi, da se
nikakor ne sme pripuščati bolj ali manj izo-
braženi pravicoljubnosti posameznih uradnikov,
kteri imajo to postavo izpeljavati, da te iz-
jeme od odločne zapovedi davkovske postave
dovoljujejo, kjer se njim zdi; iz tega sledila
bi nerazmernost pri odmerjevanju davka, ravno-
tista nerazmernost ali neenakost, ktera se ima
po tej postavi odpraviti.

Ako vse to, kar sem rekel, posnamem in
se oziram na drugi strani na pozornost in
natančnost, s katero je državni zbor dozda
obravnaval še vsako davkovsko postavo, mo-
ram pripoznati, da bi ne mogel odrekati pra-
vice oni sodbi, ki bi tej postavi podlagala
vzroke, po katerih bi se državni zbor, ki mora
braniti enakopravnost vsih državljanov, nikdar
ne smel ravnati. Res, da ne bo državna sod-
nija te postave obsodila; jaz opozorim Njih
svitlost, gospoda ministra nauka, ki je govoril
o državni sodnji, na to, da je za vtemeljenje
te stvari navedel iz preteklosti edini slučaj,
zaradi kterega se državna sodnija z mojim
mnenjem ni vjemala, da je pa zdaj že več
takih slučajev znanih, ko se je državna sod-
nija izrekla proti sedanjemu ministerstvu. (Do-
bro! na desni.)

Od nepristranosti gospoda predsednika in
pravičnosti slavnega zbora si moram izprositi
pa dovoljenja, da pristavim še nekoliko besed.

Stvarnemu mojemu nasprotovanju neki
prejšnji postavi se je z vladne klopi odgo-
vorilo z osebnim napadom, in jaz ne vem, ali
mojemu današnjemu razlagovanju ne preti
enaka osoda. Tedaj mi mora biti ležeče na
tem, da najprvo vsaj nekoliko, kar je istina,
popravim.

Podlistek.

Zgodovinar dr. Aleksander Jurij
Suppan.

(Dalje.)

Je pa prof. dr. Aleks. Suppan neveden v
takih splošnih zgodovinskih resnicah, kako se
dá pričakovati, da bi se on bil seznanil in
pečal s tistimi viri, iz katerih mora zajemati
sleherni, katerikoli hoče kot pravi zgodovinar
soditi in govoriti, bodi si o cerkveni sploh,
bodi si posebno o španjski inkviziciji. Ti viri,
med kterimi so v prvi vrsti dotična pisma
papežev in določila občnih in posameznih dr-
žavnih cerkvenih zborov, in s kterimi bo „Slo-
venec“ prof. dr. Aleks. Suppana, ako želi, kaj
rad seznanil, bi mu oči odprli tako, da hoté
ali nehoté bi moral spoznavati in po tirjatvi
znanstvene poštenosti javno priznati:

1. Da je ne samo nezanesljiv, ampak po-
polnoma zavržljiv vir, iz kterega je on, bodi
si posredno ali neposredno, zajemal. Če tudi
„Tagblatt“ v svojem dotičnem sporočilu ne bi
bil v misel vzel imena „Llorente“, bi vsak, v
zgodovini o inkviziciji nekoliko izveden, na prvi
hip moral vedeti, da našega silnega zgodovi-
narja ni nihče drug za nos vđil, kakor Llo-
rente, — ta liberalnemu svetu toliko važna in
sveta avtoriteta. In kdo je bil Llorent? Kaj
zlo nas mika, popisati bolj na tanko tega li-
beralnemu svetu silno veljavnega moža, zlasti
ker njegovo življenje je res zrcalo, v kterem
bi marsikteri naših liberalnih velikanov zagle-
dal živo svojo podobo; da pa ne presežemo
mej časniškega lista, bomo morebiti isti namen
nekoliko dosegli, ako razgrnemo podobo Llo-
rente-a le po njenih poglavitnih in bistvenih
črtah.

Bil je Llorent (rojen l. 1756) duhoven
škofije kalahorske na Španjskem, in se je po
svoji zvezi s prostomavtarji tako prikupil te-
danji voltérski španjski vladi, da je še le 26

let star bil imenovan za generalvikarja kala-
horske škofije, kmalo po tem pa za velikega
ali glavnega tajnika inkvizicijske sodnije v
Madridu. Bila mu je tudi že škofijska čast od-
menjena, pa namesti na škofovski sedež moral
je iti v samostansko celico v zapor, ker se je
na dan spravilo, da je v zvezi z neko skrivno
družbo delal na prekucijo obstoječe ustavne
oblasti. L. 1805 pokliče ga zloglasni minister
Godoj v javno življenje, ter ga povzdigne k
časti stolnega korarja in kanclerja vseučilišča
v mestu Toledo, zraven pa tudi k časti vite-
škega reda Karola III. In zakaj? Zato, ker libe-
ralni in prostoljubni Llorent se je zavil v plašč
despotizma ter je s svojim peresom krepko in
zdatno podpiral despotične Godojeve namere,
ktere so šle na to, da bi se uničile Bascancem
njihove „fuéros“, njihove starodavne narodne
svoledščine in pravice. Ko si je Napoleon pri-
svojil Španijo, je bil Llorent v prvi vrsti med
izdajalci naroda in domovine, ter si je s svo-
jim izdajstvom in francozkim fanatizmom pri-
kupil silo mastno službo glavnega direktorja

Temeljna postava o državnem zastopstvu ima nek §. 15, ki ima čisto enako moč in veljavo, kakor vsi drugi paragrafi te postave, kterega je sedanja vlada in tudi prejšnja večkrat rabila, in ki določuje, da se premembe državnih postav le takrat smejo vršiti, če se sklenejo z večino dveh tretjin.

Vsled tega paragrafa in natanko po njegovem predpisu sem si prizadeval o svojem času doseči spremembo ene državnih temeljnih postav, ktera si ukljub svojega desetletnjega obstoja ni mogla splošnjega priznanja pridobiti. Če sem pri tem spoštoval tuje pravice, če tudi so bile neprijetne, z večjo ali manjšo vestnostjo kakor sedanje ministerstvo, na to naj Vam odgovori časnštvo, naj Vam odgovoré društva, naj Vam odgovoré porotnije po vsih deželah cesarstva. (Pohvala na desni.) To, gospodje, je prava resnica. Vse, kar nad to dalje tega, je zvičajno prevračanje taiste, naj izhaja iz kterega koli prostora. (Dobro! ob desnici.)

Nipam ne veselja in ne poklica, pečati se s tim, kaj bodo imeli opraviti nasledniki sedanjega ministerstva; temu pa moram z vso določnostjo nasprotno trditi, da bi bilo sedanje ministerstvo pri nastopu svojih opravil moralo le eno besedo, ali tudi le eno črko vstave še le zopet na dan spraviti. (Dobro. Klici: Prav dobro! na desni.)

Ako se je gospodu ministerskemu predsedniku primerno zdelo, o tej priliki tudi nekoga nepričujočega napasti, ki je o svojem času bil na čelu trgovstva, je s tim stopil na polje, na kterem bi mi naše sedanje okoliščine pač kaj lahko storile, mu na to prav gorko odgovoriti. (Pritrjenje na desni.) Toda, gospoda, moja reč ni, pravdati se, le dogodbe hočem pojasniti, kakor so res, in zato naj le opominim, da mož, na kterega so leteli napadi Njih svitlosti, ni bil v Avstrijo poklican od mene, ampak že od poprejšnjega ministerstva, in ta čas, ko sem Njih veličanstvu za trgovstvenega ministra dostojno ga priporočil, je bil že več let v delu na Avstrijskem, in če se ne motim, je bil tovariš dveh gospodov, ki danes zasedata ministerske stole. (Klici ob desni: Čisto resnično!)

Dalje moram pa vendar še pristaviti, da ta mož bi za Avstrijo ne bil mogel biti bolj vnét, tudi ko bi bila njegova zibel v tej deželi tékla. (Klici ob desnici: Prav dobro! Vrlo!) Da si je vrh tega slavo pridobil ravno v tistem stroku, v kterem mora pred vsem trgovinski minister izurjen biti, da je pri vsem

vsega imetka, ki se je svojemu narodu, svoji domovini in veri zvestim Španjcem, zlasti pa cerkvam in samostanom pograbilo. Ker je tudi s svojim peresom na vso moč stregel novim francozkim gospodarjem, je na povelje svojega gospoda in kralja Jožefa ta značajni Llorent, ta izdajalec domovine, ta odpadnik od vere in cerkve začel pisati „kritično zgodovino o španjski inkviziciji“, ktero je v 4 knjigah izdelal še le v Parizu, kamor je s pregnanimi Francozi vred l. 1814 pobegnil, od kodar pa ga je vlada zavoljo njegovih nesramnih in strupenih spisov l. 1822 pregnala, in je eno leto potem v Madridu umrl. —

Da ima tak mož v liberalnem svetu silno veljavo, to je čisto naravno in oziroma na liberalno „Denkfaulheit“ čisto razumljivo; drugo prašanje je pa: ali je pač mogoče, da se more kdo, komur je v resnici mar za pravo zgodovinsko znanost, takemu grdemu, breznačajnemu veterinjaku meni nič, tebi nič izročiti ko učeniku, ko voditelju na zgodovinskem polju? vprašanje je, ali ne mora sram biti

učenem svetu znan in visoko spoštovan, to, se mi zdi, je vendar tudi nekaj tehtnega in določivnega, kar je po vsaki ceni večega ozira vredno, kakor pa kakoršna koli puhla govornica brez pomena in duha. (Klici ob desnici: Prav dobro! Izvrstno!)

Prizanesite, gospoda, ako se morebiti nekoliko bolj vnémam, kot je pri meni navada; saj nad dve leti je že, kar so nasprotniki vse svoje orožje zoper mene nastavljali, ne da bi bil jaz le poskusil jim nasprotovati. Sto- in stokrat je iskalo časnštvo po vsih mogočih potih me ubiti, in po tej dolgi dobi, ki so jo v pomočkih ne zbirčljivi nasprotniki za se zamogli do čistega izrabiti in so jo izrabili, se še danes potrebno zdi, — ne kje kakemu zborniškem novincu, ki si zdaj hoče ostroge po nizki ceni zaslužiti — ampak „gospodu ministerskemu predsedniku (se je potrebno zdelo), z najbolj debelimi kanonami namestreljati.“ (Pohvala in dlesk ob desnici.) Dobri stari pregovor pravi: „Veliko sovražnikov, veliko časti,“ in menim, gospodje, da imam pravico, si tolažilo tega pregovora prilastovati. (Klici ob levici: Mi tudi! Pohvala ob desni.) Ali povedal bom tudi, zakaj se te velikanske moči zoper mene zaganjajo.

Ta boj ne velja moji osebi, ne moji slabi moči. Pustil sem jaz že davno bojišče svojim nasprotnikom; velja pa misli (ideji), ktero namestujem, in ta misel, kaj pa da, naprej živi (živa pohvala ob desni), in misel ta je sedaj močnejša kot je bila tačas, ko sem jaz sedel na ministerskem stolu, zakaj vtrdila se je po skušnjah poslednjih let, odkar je najočitniše skazano, da z vojaškim vladanjem in z volitveno reformo se dá kje za silo kaka zbornica skupaj spraviti, da pa vstava, ktero bi vsi avstrijski narodi priznali in branili, se po nobeni drugi poti ne doseže, kakor le po sporazumljenji vsih narodov te države. (Pohvala in dlesk na desnici.) „Naj se še toliko tehtni nasprotniki vzdigujejo zoper njo, naj se namestovalcem te misli očita z nazadnjaštvom (reakcijo), federalizmom, ultramontanizmom in kakor koli se še glasé priljubljeni pridevki, s kterimi so me tako radodarno obsipali: vendar pa se ne bo nikoli obneslo, da bi narode prisilili k tisti svobodi, v kateri le njeno pokvéko vidijo. (Živa pohvala in dleskanje ob desni, piskanje ob levici.)

To je drugi Hohenwartov govor, kteri je obsupnil levičarske poslance in ministre, ter vse nekako zbegal. Slava Hohenwartu! Hvala Vam še enkrat, pošteni Gorenjci, ki ste izvo-

slehernega in si mar ne podpiše sam sebi spričevala nezrelosti — testimonium paupertatis — sleherni, ki se prišteva dandanes zgodovinarjem, ne vé pa, da veljava Llorente-a ko zgodovinarja je popolnoma podrti in uničena, ker je med drugimi zlasti slavni Hefele že pred 20 leti na dan spravil njegove hudozne laži, pretirovanja in sleparije z dokazi, ki se ne dajo pobiti in ovreči? In Llorente je zgodovinska avtoriteta našemu ljubljanskemu zgodovinarju! Iz tega in takega motnega, smrdljivega vira zajema prof. dr. Aleksander Suppan! Ali iz nevednosti, ali iz liberalne bratovske privrženosti, o tem ne gre nam soditi, v čast mu pa ni niti to niti uno; to pa je gotovo, da g. profesor, ako bi ne imel liberalno motnih oči in bi se bil oziral po virih v vsakem oziru zanesljivih, bi sicer ne bil prislužil si toliko pohvale in ploskanja v realnem poslopi, bi si pa tudi bil prihranil sramotno spričevalo, ktero mu morajo dati vsi nekoliko izobraženi zgodovinarski krogi.

(Dalje prih.)

lili prvega govornika med poslanci in najbolj vrlega moža za državni zbor!

Zbor katoliško-političnega društva

pri sv. Juriju na Šavnici, 8. t. m.

(Izv. dop.)

(Dalje.)

Sila krivica in pa hudo preganjanje ovo, ni moglo zdrobiti nevstrašene moči škofov, junaških braniteljev cerkve katoliške na Nemškem, srčno rekočih: „Mi moramo Bogu in njegovim postavam bolj biti pokorni, kakor človeškimi cerkvi sovražnim“, torej so začeli zapirati jih, in prvi mučenik je bil nadškof Mieceslav Ledohovski, kterega so vrgli v ječo, 3. pr. m. daleč od njegove škofije. (Čujte! Čujte!) Silno je razkačilo katoličane po svetu vesoljnem ovo preganjanje, ter so očitno pred Bogom in svetom tisto obsodili kot največo krivico sedanjega inteligentnega, pa liberalnega ali brezverskega časa.

Katoliška društva so v svojih zborovih hudo z besedo bičala ovo tlačenje, najbolj pa med vsemi katoličani na Angleškem. Zbralo se je okoli 20.000 vnetih katoličanov, kojim so najveljavniše osebe angleške, vojvodi, grofi in knezi, govorili besede strašanske o pruskem sovraštvu do cerkve katoliške. Razkačeni so bili poslušalci katoliški, slišavši, kaj se na Pruskem godi, in ko je Obrist Banghan klical: Če se tudi vse moči zemeljske zedinijo zoper cerkev katoliško, nje vendar ne bodo porušile, ker je postavljena na skalo sv. Petra, vstala bode kakor vsikdar, tudi zdaj sijajno kot trije mladenčji iz peči ognjene, pri teh besedah je navstal navdušen klic, ki se je dalje po zraku razlegal, k temu pa je oni blagi mož še dostavil: „Naj doni vpitje veselo čez morje tje na Nemško k našim bratom preganjanim, da vsa Evropa spozna naše prepričanje, versko ljubezen do cerkve katoliške in sočutje do preganjanih bratov — naj pa tudi vsa Evropa spozna naš stud in črtenje pruske sile sovražne.“ (Dobro! dobro!) Katoliški možje! Slišali ste, kaj govorijo po svetu vesoljnem vrli katoličani.

Očetje ovih postav trobijo pa po svetu, kakor da bi cerkev, posebno pa škofi bili zakrivili ovo tlačenje.

Katoliški možje! Poslušajte glas samih škofov na Nemškem do svojih sobratov in vernikov drugih.

Predsednik prebere tužno pismo, kterega si tudi ti, dragi „Slovenec“ priobčil, ter pravi: Sodite sami, katoliški možje, kdo je kriv ovih zmešnjav, preprirov in preganjanja, kakoršnega že dolgo ni bilo? Je-li škofi? (Bismark železni.)

Katoliški možje! Enake cerkvi sovražne postave se hočejo vpeljati tudi pri nas v Avstriji, ki je po veliki večini svojih prebivalcev odločno katoliška, v Avstriji, ker je enako odločna katoliška rodbina presvitlega cesarja.

O ovih postavah hočem sedaj nekaj v pojasnjenje prebrati iz 5. štev. „Slov. Gosp.“, ter še dostaviti svojo lastno kritiko, k čemur ima vsak državljan v konstitucionelni državi oblast.

Od apostoljskih časov veruje vsak katoličan v eno sv. katoliško in apostoljsko cerkev, ktero je sam Kristus postavil, jo izročil svojim apostolom, ter njim ukazal: „Idite in učite vse narode.“ Apostolom in njihovim naslednikom je dal vrhovno oblast, ktero sam on ima, ter jim še rekel, da ostane do konca sveta pri njih, t. j. pri cerkvi, in da jo bo vladal sam sv. Duh. Vse to je le rekel apo-

stolom, ne pa kaki posvetni oblasti, torej je sam božji sin cerkvi dal temeljna določila, po katerih se ima cerkev kakor zveličavna naprava razvijati za vse narode do konca sveta.

Sto- in stoletja je ostala cerkev, kakoršno jo je sam božji sin postavil in osnoval. Sto- in stoletja se je cerkev razvijala pod vladno sv. duha čez pokrajine zemeljske, ter je klicala zbegane narode v svoje krilo; sto- in stoletja je bila cerkev svoje zunanje in notranje razmere sama vredovala v občni blagor človeški; sto- in stoletja je bila cerkev dobra mati in skrbna varhinja državam, deželam in narodom; cesarji in kralji so se srečne šteli, biti sinovi cerkve katoliške.

Skoz 19 stoletij je bila skoraj vedno svobodna in samostojna, le v sedanjem času bi morala nehati to biti, kar je sto- in stoletja bila, svobodna, samostojna; bi morala nehati kot mati in varhinja, ter postati dekla in suznja, potlačena pod neko posvetno oblast, ktera je od danes do jutri, in to zavoljo liberalne stranke državnega zbora? To je značaj vladajočega liberalizma, da se v vse razmere človeškega življenja vtika, ne trpi pravice ne svobode pri nikomur, ne pri narodih, ne pri srenjah, ne v deželah, torej še manj pri cerkvi, ki mu je trn v peti. Kar mu je všeč, to je prav in mora veljati; kar mu pa ni po volji in mu krči neomejeno oblast, se mora zatreti, naj je še tako pravično in od samega Boga dano.

Je že tako daleč v Avstriji prišlo s sv. cerkvi katoliško - v Avstriji, ki je po svoji veliki večini svojih prebivalcev, po svoji starodavni vladarski rodovini in po svoji preteklosti katoliška; je mogoče, da bi bilo tako daleč že v Avstriji s katoliško cerkvi prišlo, da se ji hoče odvzeti enostransko, — le po volji liberalcev — kar je vedno vživala, t. j. svoboda in samostojnost, in jo pod državno gosposko pokloniti? (Čujte! čujte!) To je razžaljenje avstrijskih katoličanov, to je razžaljenje starodavne odločne katoliške cesarske rodovine. Je-li cerkev s čem zakrivila, da se nji verige kujejo?

Cerkev v ničemur ni kriva postala, zadolžijo se pa vnebovpijoče oni, kateri jo preganjajo. Lahko se vpraša, od koga in kedaj so dobili ovi možje oblast, sklepati v starodavnih cerkvenih rečeh in jih enostransko predrugačiti le po svoji volji?

Ali bi ne bilo bolje, da, že dolgo potrebno, da se druge reči v državi poravnajo? da se zacelijo rane narodnih prepиров, da se močen jez postavi denarnemu prihodnjemu polomu? da se odpravi silno legaliziranje, ktero požrè mnogo denarja, časa, in pa napravi nepotrebnih potov mnogo; da se že vendar enkrat vpeljejo postave ojustre, po katerih bi se zamoglo zadušiti tatinstvo, potepuhi, tihotapstvo in umori, rop in goljufije vsakovrstne. Zakaj je treba postav -- a za to se malo zmenijo liberalni možje v zboru državnem.

Cerkev mora svojo starodavno svobodo in samostalnost zgubiti, ona se mora pod posvetno oblast podvreči, ker to hoče liberalna stranka v Avstriji. Naj pa bo!

(Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 20. marca. (Izv. dop.) Papeževe poslanice do škofov avstrijskih liberalni časniki ne morejo prebaviti, in dozdeva se jim, da posebno papežovo pismo do našega katoliškega cesarja ne bode brez uspeha. Sicer se tolažijo s tem, da bode verske postave cesar

potrdil in tako po njih volji papežu odgovoril. nekteri celó pravijo, da bode cesar ministrom izročil pismo, naj se ravna z njim po vstavni poti. To pa bi bilo kar brezumno, saj papež ni Avstrije podložnik; njegovo pisanje do cesarja ni prošnje pismo, temuč je lastno pismo vladarja do vladarja, na katero móre odgovor dati le spet vladar vladarju. Morebiti se bode cesar izgovarjal, da je vstavni vladar, češ, mene odgovornost potem ne zadene tolikan; toda — tedaj bi mu Pij IX. odgovoril lahko, kar je Pij VI. pisal Ludoviku XVI.: „Veliko si narodu v prid utegnil si od svojega; pa ako si oddati mogel tistih pravic, ktere so lastne kroni kraljevski, nikakor ne moreš pustiti in zavreči tega, kar je lastno Bogu in cerkvi.“ Sploh pa menijo, da bode ogrska razrešitev vladarska mnogo vpliva imela do rešitve omenjene.

Iz Trsta, 18. marca. (Izv. dop.) Tržaški liberalci so se zopet enkrat močno blamirali. Hoteli so namreč napraviti v nedeljo 15. t. m. korso; in res se je nekaj „omikanih“ na ulici „Corso“ prikazalo v kočijah. Ali ko so videli, da jih je majhno število, so jo hitro sramotno vsak na drugo pot obrnili. Imeli so le to čast, da so mestni pobalini za njimi žvižgali. Da ne bi bil postni čas, bi hoteli o tem kaj več omeniti, toda za sedaj „basta“.

Dunaj. Iz prijateljskega pisma 15. t. m. naj posnamemo: Kaj se posvetujejo škofje — ne more se nič zvedeti. — Papežovo okrožnico sem bral ravno danes; dozdeva se mi, da nekako obsojuje nazoče. Veseli me, da je dobila škofje že zbrane. Ko bi bilo po Rauscherjevem, — težko bi se bili že snidli. A prišel je prav incognito kardinal Schwarzenberg z olomuškimi škofom, in je odločno djal našemu kardinalu, da, ako brzo ne skliče škofov na Dunaj, sklical jih bo on v Kremsier — in to je pomagalo. Bog daj, da bi se zedinili, potem pa odločno postopali, kakor se spodobi cerkvenim knezom. Ako bodo ti predlogi kaj pripomogli, da se otresejo prav vsi jožefinskega prahu in se živo med seboj zvežejo v pravem, odločnem duhu katoliškem, vesel bom teh predlogov.

Na sv. Jožefa večer bo tukaj velik shod vseh avstrijskih katolikov, — govorilo se bo v vsih cisaljtanskih jezikih. Prvi bo kritikoval predloge mlaji Lichtenstein; slovenski bo govoril grof Barbo; česki dekan Wurm, za druge še ne vem. Škofje so vsi povabljeni, in kakor sem slišal, vdeležili se bodo do malega vsi. — Avstrijska in ruska vlada ste svojim zastopnikom pri vnanjih državah pojasnile shod cesarjev v Petrogradu ter povdarjate mirno politiko obeh vlad, ktera se bode še vtrdila s tem, da se med njima čedalje bolj razvijate kupčijske razmere.

Ogrska, 19. marca. Cesar še zdaj niso odgovorili odstopivšim ministrom. Predsednik zbornice poslancev, g. Bitto, je vprašal več odličnih deakovcev, bi li hoteli vstopiti v ministerstvo, če bi on dobil nalog sestaviti nov kabinet?

Iz Zagreba, 18. marca. Kar vlada ban Mažuranič, narodna stvar vrlo napreduje. Zdaj se snuje vseučilišče, in pripoveduje se, da utegnejo razun družih dobiti na-nje prof. Šumana iz Beča; da se za stolico slovanskih jezikov poganja dr. Gr. Krek; da prof. Jagič noče se z Ruskega vrniti v Zagreb, marveč da namerava v Berolin, kamor ga pod sijajnimi pogoji zovejo.

Hrvaška, 15. marca. (Izv. dop.) Kolo časa se brzo vrti, pa tudi kolo slovanskega

napredka. Pred nekoliko leti se ni mislilo, da se bodo Slovani tako brzo povzdignili iz svoje nezavednosti, ali zdaj stojé že precej visoko. Svet pripoznava že njihovo važnost. Je ena slovenska država, ki skoraj zapoveduje Evropi, vsaj ima velik upliv na vse države, pa tudi veliko bodočnost. Mi moramo sicer vsacemu slovanskemu gibanju s pozornim očesom slediti, posebno pa moramo svojo pozornost obračati na naš slavenski jug. Tukaj se mora tudi enkrat odločilna beseda izreči o narodih, ki že tako dolgo rešitve čakajo. In ta mislim, da ni predaleč, in da se mora v našem — slavenskem smislu rešiti, nad tem niti najmanje ne dvomimo. Izrekel je učeni prof. Weiss, da so Hrvati pozvani, da nad slavenskim jugom gospodarijo. „Hrvaški kralj bode na cerkvi sv. Sofije, ki je zdaj mošeja, zopet sv. križ postavil, ali ne onečastnega grškega, nego zmagonosni katoliški križ.“ To je važna izreka, in nam se nekaj tacega tudi dozdeva vsaj v duševnem smislu. Hrvati bodo pot pokazali slavenskemu jugu za prosveto in slobodo onih naših bratov, ki še dandanes pod turškim jarmom zdihujejo. Naobraženost bode podrla stare, strohnele stebre gnjile turške države in iz nje se bode pokazal slavenski jug kot feniks preroden. Zvezda predhodnica temu činu pa bode naše jugoslavensko vseučilišče v Zagrebu.

Živo željo gojijo za vseučiliščem že več let vsi boritelji hrvaškega naroda, ali še le letos se bode ta vroča želja izpolniti mogla, kajti zapreke, ki so se nam dozdeva na pot stavljale in se še postavljajo, bile so tako velike, da je je mogla samo hrabra postojanost in vztrajnost našega naroda premagati. V jeseni tedaj se odpre od nas vseh zaželeno vseučilišče, ki nosi ime Franc-Jožefovo, se ve da ne popolno, nego samo tri fakultete: teološka, juridična in od filozofično-historično-filologični oddelek, prirodoslovno-matematički pa že na leto. Samo sedašnja narodna vlada, in njej na čelu Mažuranič, je bila v stanu, to idejo oživiti, kajti ona se čuti dosta jaka; poprejšnja vlada se tacega podvzetja še lotila ne bi bila. Naša zemlja ima precej pičle dohodke, kajti obrtnost in trgovina ste še le v razvitku, vrh tega smo imeli že skoz nekoliko let slabe letine in strašno neugodne politične borbe, ki so naše blagostanje močno spodkopale. Treba je bilo tedaj jako oprezno postopati, da se je dobilo dohodkov za vzdržavanje vseučilišča. Največo težavo imamo za poslopje, za katero se še zdaj ni nič odločilo, kar se pa se ve da mora v kratkem zgoditi. Najtežje je za medicinsko fakulteto, kajti za njo so stroški največi, vsako leto 30.000 gld. po popolnem vrejenju. Ali ker je ta fakulteta od največe potrebe za naš narod, zatoraj se naša vlada močno trudi, da se tudi ta fakulteta v jeseni leta 1876/7 odpre. Ustrojila pa se bode po graškem medicinskem fakultetu, in zavoljo tega je bil dr. Magjarevič v Gradec poslan, da prouči ustroj tamošnje visoke šole, in komaj vrnivši se, že je razgrnil svoje izvedbe odboru za vseučilišče. Sednice tega odbora se redno vršé in vidi se, da se za stvar vse jako zanima. Nadjamo se, da se bode vse v redu izvršilo, samo je nam treba mirú, da nas politične strasti ne razpalijo in na ono ne pozabimo, kar nam je potreba, kot ribi voda. Tudi Slovenci morajo biti veseli, da se odpre naše vseučilišče, kajti mnogemu bode bliže v Zagreb, nego v Gradec ali na Dunaj, in vrh tega se bode vsaki podal med svoje brate, kjer ga bodo gotovo z večo ljubeznijo sprejeli, nego ptujci.

Mesto Zagreb dobi z vseučiliščem veliko važnost za slovenski jug in še posebej za Slovence. Tukaj se bodo spoznavali Hrvatje, Slovenci, Srbi in Bolgari, in ona ideja, ki nas vse navdaja z nado po duševnem združenju, bode se na ta način najpoprej in najlepše spoznala. Slovenski mladini pa med tem bodi skrb, da se marljivo uči hrvaškega jezika in hrvaške literature, ne pa tudi hrvaških kletvin in drugih napák, ter se kani vsega, kar ne spada v njen delokrog.

Vnanje države.

Pruska, 19. marca. Nemški zavezni zbor je z veliko večino sprejel postavbo, po kateri kaznovani duhovniki izgube državljansko pravico. — Zdravje kneza Bismarka se le počasi boljša.

Francoska, 18. marca. Bonapartiški list „Ordre“ je razglasil govor cesarjeviča Napoleona od 16. t. m., ko so ga razglasili za polnoletnega. Parižani so močno kupovali ta list in kakih 100 iztisov očitno pred bastilijo sožgali. — V zbornici je moral minister Broglie 18. t. m. zopet pojasnovati sedemletno oblast Mac Mahonovo. Pri glasovanju o dnevnem redu glasovalo jih je 380 za vlago, 318 zoper njo. Na ta način Francozje ne bodo rešili domovine.

Španjska, 16. marca. Karliški general Saballs je po poročilu „Vaterlanda“ pridobil veliko zmago. Med obleganjem mesta Olota, katero je deloma že imel v rokah, prišel je republikanski general Nouvillas mestu s 2500 vojaki na pomoč; pa Saballs ga je zajel ter z vso armado in 300 konji ga vjel. Tudi Tristany ni premagan, ampak je obsedel madridsko železnico. Pred Bilbao je še pri starem.

Srbska, 18. marca. Vlada je zavrgla od velikega vezirja in turške vlade privoljeno sklenitev železnic pri Višegradu v Bosni. Obravnave pa še niso končane, kakor se je od druge strani trdilo.

Razne novice.

— Deželni predsednik gr. Auersperg je 19. t. m. zvečer umrl. Truplo se bo jutri, t. j. 22. t. m. po železnici pripeljalo iz Gorice v Ljubljano in od kolodvora ob dveh popoldne neki preneslo na njegov dom, od koder bo potem o pol petih pod vodstvom milostljivega knezoškofa preneseno k sv. Krištofu.

— Obsodba Janeza Pugelj-na in njegove žene se glasi: Janez Pugelj in njegova žena Frančiška sta kriva hudodelstva požiga po § 169 k. z. ter se obsodita vsak na tri leta težke ječe s postom 24. vsacega meseca, in k povračilu sodnijskih in preiskovalnih stroškov.

— O družbi sv. Mohora smemo že zdaj poročati — saj iz okolice ljubljanske — da prav veselo pospešuje. Novih udov imamo letos samo tu blizo 100; čujemo pa tudi iz drugih krajev enako veselo novico. Menda se ne motimo, če mislimo, da zato, ker ima pravno podlago. Naj bi tudi druga društva in drugi pošteni listi enako napredovali; znabiti liberalni brezverci vendar enkrat spoznajo, da Slovenec je katoličan.

Konečno še opomnimo, naj se nenadoma oglasijo stari udje, kateri se še do zdaj niso. Februar je že res zdavnej minil, pa zaradi spremena poverjenjstva bo menda tudi odbor malo potrpežljiv in odpustka dodelil.

Popravek.

Gosp. prof. Gariboldi nam piše, da ni res, da bi bil on hčeri nekega trgovca naklo-

nil 150 gold. državne podpore, ker sploh nobena kandidatinja ni dobila 150 goldinarjev in ker štipendij ne oddaja učiteljstvo ali direktorija, ampak deželni šolski svet. — Ker je pa naš poročevalec sploh zanesljiv, prosimo gospoda profesorja, da naj dobro premisli, ali ni morda na kak drug način omenjene podpore vendar-le naklonil hčeri trgovca?

Telegrama „Slovenca“.

Dunaj, 20. marca. Sinočni shod katoliški sijajen, do 5000 nazočih, bližnjih in daljnih, raznih stanov mnogo najvišjih. Izvrstni govori, nemški, slovenski, laški, češki. Grof Barbo temeljito opravičil geslo za vero, cesarja in dom. Dopisov, telegramov brez števila iz Avstrijskega, Nemškega, Angleškega, Laškega, od Sv. očeta. Navdušenost nezmerna.

Iz Dunaja, 20. marca. Zbor katoličanov bil je sijajen. Resolucije važnega zapopadka sprejete enoglasno. Govorila sta dva kneza Lichtensteina, grof Leo Thun, grof Pergen, Weis-Starkenfels in drugi nemško, Pavlinovič srbsko, grof Barbo slovensko in nemško, Valussi laško, Wurm česko in nemško. Navdušenost bila je velika.

Umrlí so:

16. marca. Šimen Rožič, delavec, 50 l., za mrzlico. — Marjeta Vovk, gostaška vdova, 68 l., za razlivo v pljuča. — France Kapel, otrok del. v soparnem mlinu, 1 l., za pljučno sušico. — Ana Suhadobnik, vdova jetničarjeva, 73 l. — in Henrik Riesner, v 2. l., oba za oslabiljenjem pljuč. — Janez Prdan, faberški delavec, 18 l., za ulitjem krvi.

17. marca. Rozalija Eržen, dekla, 48 l., za strenjem spodnjih delov života. — France Rozman, bivši posest., 70 l., za oslabiljenjem. — Otrok možkega spola, okoli 3 tedne star, za sv. Krištofom v pesku mrtev najden. — Tomaž Andrejek, delavec, 53 l., za pljučnim vnetjem. — Urša Jankevec, perica, 61 l., za mrtvoudom.

18. marca. Ivana Čuber, gostaška vdova, 45 l., za pljučno sušico. — Matija Komatar, delavec, 74 l., za pljučnim vnetjem. — Dominik Dom, gostač, 55 l., za oslabiljenjem moči.

Eksekutivne dražbe.

25. marca. 3. Jan Petrič-ovo iz Velesovega (2373 gl.) v Kranju. — 2. Fr. Bučar-jevo iz Št. Petra (1630 gl.) v Novomestu. — 2. M. Čoš-ovo iz Temeneč (1772 gl.) v Zatičini. — 2. Anton Tome-ovo iz Malega gabra (947 gl.) v Zatičini. — 2. Sim. Serac-ovo iz Št. Vida (802 gl.) v Zatičini. — 2. Mat. Merčun-ovo iz Sebenj (800 gl.) v Trzinu. — 2. Mart. Aljančič-ovo iz Kovorja (2815 gl.) v Trzinu. — 1. Jož. Tomažič-ovo (1300 gl.) v Mokronogu. — 1. Mih. Mlinec-ovo iz Matev (560 gl.) v Kočevji. — 3. Jan. Viderjevo, — Fr. Šinc-ovo, — 3. Jan. Novak-ovo, vse v Ljubljani.

27. marca. 3. Lorenc Žitko iz Studenega (515 gl.) v Postojni. — 3. Luka Boštjančič-ovo v Postojni. — 2. Ign. Florjančič-ovo iz Planine (1342 gl.) na Vrhniki. — 2. Ant. Seidl novi hiši (4060 gl.) v Novomestu. — 3. Kat. Papič-ovo iz Kermačing (1025 gl.) v Metliki. — 2. Mart. Marušič-ovo iz Dolge rake (2483 gl.) v Krškem. — 1. Bern. Germovšek-ovo iz Liberge (1675 gl. 50 kr.) v Litiji. — 2. Jer. Šrajbas-ovo iz Dolenje vasi (1267 gl.) v Planini. — 1. Jož. Brelogar-jevo iz Štorja (1010 gl.) v Litiji. — Jož. Kocjančič-ovo (1273 gl.) v Ipavi. — 1. Jak. Pavlešič-ovo iz Brezja (350 gl.) v Črnomlju. — 1. Jak. Kocjančič-ovo (875 gl.) v Trzinu. — 1. Andr. Rom-ovo (850 gl.) v Kočevji. — Peter Višal-ovo iz Predgrada v Črnomlju. — 1. Jož. Čap-ovo iz Grintovec (90 gl.) v Kočevji. — 3. Mat. Muslo-ovo iz Seve v Postojni.

Telegrafične denarne cene

20. marca.

Papirna renta 69.40. — Srebrna renta 73.70. — 1860letno državno posojilo 103.50. — Bankine akcije 966. — Kreditne akcije 229.—. — London 111.75. — Srebro 106.65. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.91.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	Mernik							
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa	Soršice
v Ljubljani	3.60	2.50	2.10	1.20	2.45	2.50	2.45	2.70
v Kranju	4.00	2.90	—	1.25	2.25	2.25	2.50	—
v Loki	3.80	—	—	1.10	—	2.10	2.50	—
v Novomestu	4.00	2.75	2.05	1.25	2.50	2.30	2.20	3.00
v Sodražici	3.80	—	2.00	1.00	2.40	—	2.20	—
v Mariboru	3.75	2.70	2.25	1.25	2.70	2.15	—	—
v Ptuj	3.60	2.60	2.20	1.25	2.55	2.05	2.48	—
v Celju	3.90	2.50	2.00	1.20	2.50	2.30	2.00	—
v Celoven	3.66	2.83	2.63	1.27	2.52	2.25	—	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.48	—	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—	—
v Siseku	—	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.50	2.55	2.05	1.18	2.48	2.05	2.00	—
na Dunaju	4.00	3.00	2.60	1.25	2.55	—	—	—
v Peštu	3.60	2.78	2.20	1.13	2.36	—	—	—

Tržna cena:

Reči	Mernik							
	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranju	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.48	0.52	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.56	0.38	0.36	0.34	0.36	0.36	0.36	0.37
Leče mernik	1.25	3.00	—	1.00	—	—	—	—
Krompirja „	1.70	0.90	2.75	—	1.00	1.30	1.00	0.93
Fižola „	3.10	3.00	—	—	2.50	—	—	—
Sena cent	1.10	1.40	1.40	1.00	—	1.50	1.20	2.00
Sem. detelja „	26.0	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	26.0	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.30	0.30	—	—	—	0.30	0.30	0.30
Teletice „	0.31	0.30	—	—	—	0.33	0.32	0.32
Jaje za 10 kr.	6	8	6	—	6	—	—	—

Jurij Dornik-ova zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4-7)

Pri Seitz-u v Gorici

so prišle na svetlo bukve:

Sveti

VELIKI TEDEN
in
VELIKA NOČ,

ali

cerkvena opravila tega sv. časa,
v latinskem in slovenskem jeziku
s pravili za duhovne in pojasnili za ljudstvo.

Sostavil

Andrej Marušič,

učitelj véstva na e. k. gimnaziji v Gorici.

Cena mehko vezanim — je 1 gl. 50 kr. (Trdo vezati jih, ni letos časa.) — Dobivajo se pri bukvarjih v Ljubljani in pri tiskarju, založniku Ed. Seitz-u v Gorici, kateri jih tudi na pošto povzete (Postnachnahme) kamor koli pošilja. (15-1)